

Battle of Hastings 2015 / Bitva u Hastings 2015

Josef Král

O víkendu 10. a 11. října tohoto roku jsem měl možnost se zúčastnit rekonstrukce bitvy o Hastings v anglickém městě Battle a v tomto článku chtěl se s Vámi podělit o to, jak vypadá a probíhá taková akce v zámoří.

O bitvě o Hastings asi všichni návštěvníci těchto stránek už slyšeli, takže jen na úvod pár vět o co vlastně šlo:

Psal se rok 1066, když zemřel anglický král Eduard Vyznavač, a tím se trůn krále Anglie uvolnil. O toto křeslo měli zájem tři uchazeči. Harold Godwinson, mocný anglický šlechtic, norský král Harald harðráði a Vilém Bastard, normanský vévoda. Jakmile se zpráva o smrti Eduarda Vyznavače rozšířila, všichni tři uchazeči začali jednat. Harold Godwinson se nechal korunovat králem Anglie, koneckonců, měl to ke koruně nejbližší, Harald harðráði a Vilém Bastard začali shromažďovat vojsko a plánovat výpravu do Anglie. První, kdo se ke břehům britského ostrova dostal, byl Harald harðráði se svou norskou armádou. Vylodili se poblíž města York a v bitvě porazili severní anglosaskou armádu. Jakmile se k Haroldu Godwinsonovi dostala zpráva, že sever jeho království pustoší vikingové, vyrazil se svou armádou z Londýna na sever a za čtyři dny se s nimi setkal u Stamfordu. Podotýkám, že z Londýna do Stamfordu to je 360 kilometrů, takže anglosaští válečníci museli urazit víc jak 80 km za den. Harald harðráði udělal zásadní chybu, že rozdělil svoji armádu, kdy část nechal hlídat lodě na pobřeží a zbytek armády tábořil 20 km ve vnitrozemí. S touto vnitrozemskou částí se Anglosasové utkali v bitvě u Stamfordského mostu a porazili je. Stejně dopadla i druhá část norského vojska, která přispěchala svým druhům na pomoc. V bitvě padl i samotný Harald harðráði, byl zasažen šípem do krku. Vikinská hrozba pro Anglii tedy byla zažehnána a z původních 400 lodí, které připluly z Norska k Anglii, se jich zpět vrátilo jen 24. Anglosasové však neměli možnost slavit vítězství. Zatímco totiž válčili na severu, k jižnímu pobřeží Británie přirazila armáda Normanů vedená vévodou Vilémem Bastardem. Harold Godwinson se tedy musel urychleně vrátit zpět na jih své země, aby čelil dalšímu nepříteli. Jeho muži už byli vyčerpaní pochodem na sever a bojem s Nory, a nyní je čekala další dlouhá cesta. Normané se mezitím pustili do zdařilého pustošení anglického hrabství Sussex a postupovali od Pevensey k městu Hastings s cílem pokračovat na Londýn. Harold Godwinson předvedl další úctyhodný výkon, když během několika dnů dovedl svou armádu na jih od Londýna a zahradil Normanům cestu z Hastings. Se svými vojáky Harold obsadil hřeben, přes který cesta vedla, a Normané tedy byli sevřeni v kleštích mezi Anglosasy a mořem. 14. října proti sobě stála vojska Normanů a Anglosasů. Anglosasové měli výhodnější postavení díky kopci, ovšem za zády měli les, který by jim bránil v případném ústupu. Normané oproti tomu útočili do kopce, což snižovalo možnost využití normanské těžké jízdy. Bitva trvala téměř celý den a šlo o jednu z nejdelších středověkých bitev. Oba vůdci bojovali v čele svých armád a pod Vilémem několikrát padl kůň. Dokonce se v jeden okamžik rozšířila zpráva, že padl i Vilém. Nakonec to byl však Harold Godwinson, kdo zemřel jako první, byl rozsekán na kusy normanskými rytíři. Haroldovo tělo po bitvě našla jeho milenka Edith Labutí šíje, která ho poznala podle znamení na těle. Hlava se nenašla. Vítězem bitvy se stal Vilém a Normané a v prosinci roku 1066 měla Anglie nového krále, nyní titulovaného jako Vilém I. Dobyvatel.

Toliko tedy k historickým událostem roku 1066, které dnešní Battle of Hastings rekonstruuje, a teď už k samotné akci.

Rekonstrukci bitvy u Hastings pořádá státní společnost *English Heritage*. Dalo by se říct, že je to obdoba našeho památkového ústavu, jen na vyšší úrovni. Pod tuto společnost spadá v Británii velké množství památek a krom jejich správy se společnost zabývá také pořádáním kulturních akcí. *Battle of Hastings* je jedna z nich a jedná o top akci celé *Viking Association*; v Británii jsou šermířské skupiny zaštiťovány asociacemi dle jednotlivých období. Dostat se na akci ve Velké Británii je popravdě trochu náročný proces. Správný postup by měl spočívat v kontaktování asociace, která Vám doporučí některou skupinu, která bude ochotná se s Vámi dohodnout na případném přidružení a vzetí pod svá křídla. Jde to ale i trochu jiným postupem. U mě to bylo v podstatě dílo náhody kombinované se štěstím a vůlí Odina.

Moje účast se začala plánovat už loňského roku. Od doby, co se zabývám re-enactmentem, jsem se chtěl na Hastings podívat. Z doby raného středověku mně nejvíc imponuje právě doba 10. a 11. století, a bitva o Hastings byla samozřejmě jedna ze stěžejních událostí tohoto období. Už v srpnu loňského roku jsme tedy s přítelkyní objednali lístky pro diváky na *Battle of Hastings 2014*, spíchli a upravili vikinské kostýmy, a v říjnu odletěli do Londýna a následně pokračovali autobusem do městečka Battle, které se nachází právě na místě bývalého bojiště. Natěšení a patřičně dobově oblečení jsme v sobotu ráno vtrhli do areálu Battle Abbey, kde se celá akce odehrávala. Bylo nádherné počasí, okukovali jsme stánky, kochali se krásnou raně gotickou architekturou opatství (vystavěného Vilémem Dobyvatelem na památku a oslavu svého vítězství na místě, kde bojovalo anglosaské vojsko) a obecně si užívali akci z pozice diváků. Postupně nás stezka dovedla až do historických táborů, přičemž první na ráně byl tábor Normanů. Tam jsme samozřejmě zase důkladně koukali, fotili, a to i lidi, kteří představovali Normany. Po chvíli se k nám přitočil chlapík ve vikinském oblečení, ověšený Thorovými kladivy a zeptal se, jestli se nám na akci líbí. Britská zdvořilost je krásná věc, a tak jsme se s ním dali do řeči. Vzápětí jsme zjistili, že dotyčný šermíř je Polák žijící v Anglii, který má v Polsku vlastní skupinu představující vikings, nazvanou Ulf Ragnarsson Hird, a on sám je jarl Ulf Ragnarsson. Když

zjistil, že jsme Češi, kteří se prostě přijeli v kostýmech podívat na anglickou akci, vypadal, že má druhé Vánoce, a hned nás odtáhl k veliteli oné normanské skupiny, že je to prý úžasná věc, potkat takové lidi. Velitel normanské skupiny, Andy Wilkinson, se s námi taky hned zakecal, navrhoval, ať se do bitvy přidáme k jeho skupině, že prý si věci můžeme nechat u nich ve stanu, obecně byl britsky zdvořilý. Vysvětlili jsme tedy, že jsme tam úplně poprvé a že do bitvy nemáme zhola nic, tak nám řekl, ať alespoň přijdeme k večeru po bitvě, že budou dělat skupinovou večeři, a pak bude beer´o´clock, tak můžeme něco vypít. Byli jsme z toho dost perplex, protože jsem sice měl původní plán, že zkusím trochu okouknout situaci, jak se dá eventuálně přihlásit do bitvy, ale že všechno vezme až takový směr, jsem opravdu nečekal. Nicméně večer jsme opravdu dostali večeři z táborového kotle, medovinu, pivo a zažili klasickou šermířkou pitku v Británii. Do hotelu jsme odcházeli s pozvánkou na několik polských akcí, kde se uvidíme i s Andym Wilkinsonem a budeme si moc popovídat o naší účasti na *Battle of Hastings 2015*.

Díky Facebooku jsme tedy zůstali se všemi v kontaktu, část Ulfovy skupiny za námi přijela na Libušín, my jsme zase v červnu byli za nimi v Polsku ve městě Ladz. A právě na téhle akci jsme s Andym dohodli, že přijedeme jako *guest members* jeho skupiny, budeme nahlášení u organizátorů, tudíž nemusíme nic úřednického řešit. Jen pokud chci jít do bitvy, musím splnit *battle test*. Už dřív jsem zjistil, že boj v Británii je jiný, než na jaký jsme zvyklí u nás, rozhodně mnohem mírnější. Detaily pak popíšu v popisu battle testu jako takového.

V červenci jsme objednali letenky, k nim dvě zavazadla na 15 a 20 kg, našetřili nějaké peníze a v pátek 9. října 2015 vyrazili na Letiště Václava Havla. V kufrech jsme měli dvě kožesiny, vlněnou deku, spacáky, stan klasické igelitové „iglůčko“, kostým přítelkyně, nezbytné dobové nádobí (dvě misky, lžíce, poháry, jídelní nože), moji přilbu, krátký meč, kulatý štít a trochu nutného civilu na cestu. Štít měl původně 70 cm průměr, ale jelikož kufr takový rozměr neměl, zmenšil jsem ho na 55 cm, takže teď spíš připomíná puklír. Původní plán přibalit velký štít jako sportovní vybavení jsem kvůli financím zavrhl. Kvůli váze zavazadel jsem nakonec ani nebral kroužkovku, takže do bitvy jsem hodlal jít jen v haleně a přilbě. Svůj kostým jsem měl v příručním zavazadle.

Váhový limit kufrů jsme naplnili úplně přesně, takže příplatky nehrozily. V Británii jsme přistáli na letišti Stansted, pak jsme pokračovali do Londýna na Victoria Coach Station (cestovatelská vsuvka, nejezdíte se společností Terravision, zásadně nejezdí včas a nemáte jistotu, že se dostanete do autobusu, i když máte rezervované jízdenky), odkud jsme měli zarezervované autobusové lístky do Battle. Tady je trochu nevýhoda v tom, že autobus je sice nejlevnější varianta, jak se do Battle dostat, ale jede jen jednou za den, a to v šest večer. Vlaky jezdí každou půlhodinu, ale jsou opravdu citelně dražší. Nicméně i autobusem jsme do Battle dorazili rovněž bez problémů, až na to, že už bylo půl deváté večer a museli jsme dostat naše kufry na kolečkách do areálu „plastic campu,“ tedy tábora, kde stanují lidé s nedobovými stany, který je od bojiště a historického tábora vzdálen cca 1 km klasickou polní cestou. A historický tábor je od zastávky autobusu cca 1 km také nezpevněnou cestou. Inu, není nad to se po celém dni cestování vsedě pořádně protáhnout.

Říjnové ráno v Anglii nepatří mezi nejteplejší, ale dá se to zvládnout a poctivá anglická snídaně dobře zahřeje, stejně jako stavba dobového tábora, který musel být hotový do 10:00, než se začnou valit návštěvníci. Nával návštěvníků jsem se zkušenostmi z Čech bral s rezervou, ale následně jsme zjistili, že v Anglii je to trochu jinak. Jelikož jsou Britové opravdu patrioti, berou veškeré své dějiny velmi vážně a návštěva akce, jako je *Battle of Hastings*, je pro ně takový menší svátek. Jsou velmi zvědaví, všechno chtějí vyzkoušet a ze všeho jsou vykulení stylem „Vy vážně vaříte na ohni? To není jen na ukázkou, to se dá vážně jíst? To je úžasný!“, „To měli opravdu takový kotlík už tehdy? To je úžasný!“, „Jak v té kroužkovce můžete chodit, vždyť je to děsně těžký. To je úžasný!“ nebo „To je vlastně všechno jídlo bio, že?“. Nadšení návštěvníků je občas až nakažlivé.

Já si ho ale neměl tolik času užít, protože mě ještě čekal battle test. Každý, kdo se totiž chce účastnit bitvy jakožto přímo bojující, musí tímto přezkoušením projít, jinak není do boje vpuštěn. Po složení testu obdržíte malý papírek, řekněme propustku, kterou po Vás může kdokoliv z organizátorů namátkově vyžadovat. Pokud by Vás v bitvě načapali bez ní, nebo byste někomu něco udělali a propustku neměli, máte hodně velký malér, který by neznamenal jen vyhození z akce. Battle test se konal v nedobovém táboře a celkem se nás tam sešlo asi deset. V podstatě v něm musíte ukázat, že zvládáte svoji zbraň, umíte se krýt, nejste psychopat, umíte zahrát trochu divadlo pro diváky a taky poslouchat velitele. Než popíšu test jako takový, tak pár věcí o bezpečnosti na britských akcích. Hlavní a základní pravidlo, které musíte bezpodmínečně dodržet, je zákaz úderů na hlavu a krk. Pokud někoho po hlavě nebo krku praštíte, i kdyby nechtěně, v bitvě končíte. Další jsou zásahové zóny. Těmi jsou trup, ruce po lokty a nohy po kolena včetně. Jinam útočit nesmíte, jinak v bitvě končíte. A poslední velmi důležité pravidlo je síla úderu. Zapomeňte na údery, kde na přílbě zůstane znatelná promáčklina nebo na těle modřina. S tím také končíte. Úder musí být veden viditelně s náprahem a

musí být dobrzděný. Jestli máte nějakou zkušenost z dřeváren, tady je určitě využijete. Teď už tedy k testu samotnému. Základní battle test je pro kombinaci meč/sekera a štít, po určité době můžete absolvovat přezkoušení i s dalšími zbraněmi, jako třeba kopí nebo danax. Test začíná „*classic eight*“ ve dvojicích, což znamená, že si dva se štítem stoupnou proti sobě a útočí na soupeřův štít sekem shora, na ramena, boky, nohy a na konec bodem na trup. Ano, v Británii sice nesmíte mlátit do hlavy, ale bodat můžete, ačkoliv samozřejmě ne příliš silně. Ke „*classic eight*“ pak přidáte kroky, tedy co útok nebo kryt, to krok. Když zkoušející, tzv. „*tester*“ uzná, že tohle zvládnete i mezi drny a dírami, kterými je bitevní pole poseté, pokračuje se na další level. Tím je boj proti kopí. Opět se zkouší kryt proti „*classic eight*“ v podání seků a bodů kopím, následuje chvilka volného boje, kde do Vás tester kopím jde v rámci pravidel, jak se mu chce a snaží se Vás dostat. Stejným způsobem pak pokračuje boj proti danaxu. Po něm musíte předvést, že umíte soupeře bezpečně zasáhnout, což spočívá v boji s testerem, který na Vás útočí, ale sem tam se různě odkryje a toho musíte využít. Další level je volný boj ve dvojici s některým z účastníků battle testu, který trvá minimálně půl minuty. V podstatě musíte předvést, co jste během battle testu pochytili, a je nutno to udělat co nejzajímavější pro diváky. Jde tedy hlavně o scéniku, velké náprahy, hodně řevu, pokud dostanete zásah, užít si ho, předvést zranění, zkrátka aby to celé bylo hezky koukatelné a pěkné divadlo. Poté se pokračuje nacvičením štítové hradby s krytím proti šípům a pak bojem řady proti řadě. Když je tohle všechno hotové, tester si každého z účastníků testu vezme stranou, přeptá se na povinnou ochranu (přilba a kožené rukavice; ta rukavice, ve které držíte zbraň, musí být polstrovaná nebo lamelová), jaké jsou zásahové zóny a pár dalších věcí k bezpečnosti a boji obecně. Pokud jste všechno dobře zvládli, budete odměněni propustkou a dobrým pocitem, že jste celou cestu a všechny přípravy neabsolvovali zbytečně.

Bitva samotná je od tří odpoledne, takže je dost času na projití stánků, oběd a podobně. Přípravy k bitvě i průběh celé rekonstrukce už je velmi obdobný jako u nás v ČR. Jste součástí jednotky, držíte se svých spolubojovníků, útočíte dle pokynů velitele, bojujete dle pravidel, nic víc se od Vás nečeká a nevyžaduje. Když dodržíte pravidla bezpečnosti, nikdo nedělá žádné problémy a můžete si celou bitvu krásně užít. Po scénářové bitvě pak přichází ještě šance pro Anglosasy srovnat účty, následuje totiž volná bitva. Opět je dle bezpečnostních pravidel, ale kdo vyhraje, to už je na schopnostech jednotlivých stran. Tady už se někteří bojující trochu rozvášní, ale pořád je to jemnější záležitost, než české bitvy. A jak ve scénářové bitvě, tak i ve volné bitvě se Vás ještě několik lidí stihne zeptat, jestli se Vám to líbí a užíváte si to. Prostě Britové ...

Po skončení bitev diváci do šesté hodiny večerní vyklidí prostor, takže zbytek večera už je naprosto klasický napříč celým šermířským světem. Začne tzv. *beer´o´clock*, kterou všichni dobře známe. V neděli se program opakuje přesně stejně, akorát samozřejmě není nutné podruhé projít battle testem.

Pokud jde o doprovodný program k bitvě, probíhá tu ukázka sokolnictví, předvádění normanské jízdy a také dětské bitvy, které se pořádají několikrát za den. *English Heritage* také organizuje přednášky o historické bitvě. Stánky jsou podobné, jaké najdeme na akcích u nás, tedy zbraně, kožené věci, boty, kostýmy, ozdoby a šperky, luky a vybavení k nim, látky, koření a další záležitosti. Jen sortiment zboží je samozřejmě jiný a nutno podotknout že příjemně neokoukaný a mnohdy i velmi kvalitní.

V neděli po bitvě jsme sbalili náš skromný nedobový tábor a jedním z kamarádů se nechali dovézt na nádraží v Battle. Jak jsem už psal dříve, autobus z Londýna do Battle jede jednou denně, a

to večer. Stejně je to opačným směrem, ale z Battle autobus odjíždí v osm ráno. Pokud tedy chcete být v bitvě i v neděli, musíte odjet až v pondělí, nebo si najít jinou dopravu na neděli večer. My jsme ulovili zlevněné jízdenky na vlak, kterýžto v Británii považuji za nejlepší způsob přepravy. Ano, na dlouhé trasy vychází občas draž než vnitrostátní lety, ale pokud cestujete v řádu pár hodin, je to výborný způsob dopravy.

Pokud jde tedy o kalkulaci celé akce, vyzdvihnu ty důležité položky, které jsou pro dopravu a realizaci akce nezbytné:

Letenky včetně kufrů – 135 liber

Přeprava tam i zpět mezi letištěm a Londýnem – 18 liber

Jízdenka z Londýna do Battle autobusem – 30 liber

Jízdenka z Battle do Londýna vlakem – 44 liber (poštovné do Čech je 7 liber)

Poplatek za jídlo (zajištěné skupinou, se kterou na akci jste) a „guest membership“ poplatek za dva lidi – dohromady 30 liber

Spaní na akci ve vlastním stanu samozřejmě neplatíte.

Sečtené základní výdaje vychází na 264 liber, tedy 9768 Kč,- za dva lidi. K tomu je pochopitelně dobré mít nějaké kapesné. My jsme náš pobyt ještě o dva dny prodloužili výletováním po Londýně, ale to sem započítávat nebudu. Ceny za letenky a jízdenky se ale mohou lišit, záleží na štěstí a sezóně. Budu-li mluvit za sebe a vycházet ze svých dosavadních zážitků, akce v Británii jsou skvělé. Vztah veřejnosti k vlastní historii je na úplně jiné úrovni než u nás. Mnohem víc si své minulosti, kultury a odkazu předků váží, a to se projevuje nejen na akcích jako takových, ale i u návštěvníků, památek a jejich provozu. Navíc vstřícnost místních lidí je kolikrát přímo balzámem na duši. Příští rok bychom jeli rádi na Hastings znovu, ovšem tentokrát s autem a historickým stanem. Rovněž se chystáme okouknout festival zaměřený na Válku růží, takže se snad budete moci těšit na další reportáže.

